

Den stärkande SPA-lunchen

Sven B Eriksson
Universitetspedagogiskt centrum

Per-Olof Ågren
Informatik

sven.eriksson@upc.umu.se
poagren@informatik.umu.se

Sammanfattning

Våren 2004 tog Universitetspedagogiskt centrum initiativ till ett kollegium för pedagogiskt ansvariga som kallades för ”Seminarieserien för pedagogiskt ansvariga”, SPA. Personer med ett högt deltagande under de år som SPA arrangerats bjöds hösten 2006 in till en lunch och ett kollegialt samtal kring frågan om varför de deltar i SPA-seminarier och 12 personer kom att delta i dessa samtal. Resultatet av samtalen visar att SPA ger en social funktion som inte återfinns någon annanstans; SPA genererar nätverk över både institutions- och fakultetsgränser; SPA utvecklar den egna, något diffusa professionen genom erfarenhetsutbyte och identitetsförstärkning; SPA fungerar som inspiratör vid diskussioner kring pedagogisk utveckling vid hemmainstitutionen. Samtalen visar också att vissa villkor i organiseringen av SPA-seminarier är viktiga för att uppfylla ovanstående kvaliteter.

Inledning

En universitetslärare kan ha många roller i sin funktion som lärare. Dessa roller kräver olika saker av sin utövare och det uppstår också ofta ett behov av att få tillfälle att träffa andra personer som har motsvarande roller. För att kunna uppfylla kraven krävs också många gånger utbildning i rollen.

I och med det pedagogiska handlingsprogrammet som antogs i november 2002 infördes en ny roll, nämligen den pedagogiskt ansvariga. I det pedagogiska handlingsprogrammet sägs under rubriken ”Pedagogiskt arbete” och ambitionen ”Det pedagogiska arbetet vid universitetet präglas av hög kvalitet, professionalitet, mångfald och utveckling” bland annat följande under underrubriken ”Riktlinjer”:

På varje fakultet och institution finns ett tydligt pedagogiskt ledarskap med uppgift att initiera, stimulera och genomföra pedagogisk utveckling. För detta avsätter fakultetsnämnderna och institutionerna särskilda medel.

Under rubriken ”Treårsplan” förtydligas vad detta innebär och här hittar vi också den pedagogiskt ansvariga för första gången.

Varje institution eller annan enhet med utbildningsansvar utser en pedagogiskt ansvarig person eller grupp med uppgift att initiera och stimulera den pedagogiska utvecklingen inom institutionen eller enheten.

Vid en del institutioner inkluderades den nya rollen som pedagogiskt ansvarig i den studierektorsroll som man tidigare haft medan andra införde en ny funktion som pedagogiskt ansvarig. Vid många institutioner var man osäker på vad den pedagogiskt ansvariga egentligen skulle göra och vilket förhållandet mellan denna och övriga funktioner vid institutionen skulle vara vilket ibland också medförde att det inte utsågs någon med beteckningen pedagogiskt ansvarig. Den vanligaste lösningen var att låta den som var studierektor också vara pedagogiskt ansvarig.

Även bland de personer som hade fått det nya uppdraget som pedagogiskt ansvarig fanns en osäkerhet om vad funktionen egentligen skulle omfatta och hur den var relaterad till andra funktioner, framförallt studierektorsfunktionen. Det fanns ingen speciell utbildning för studierektorer och inte heller för den pedagogiskt ansvariga. Vid varje fakultet fanns det speciella sammankomster till vilka studierektorer/motsvarande kallades men det var inte självklart att den som var pedagogiskt ansvarig också skulle närvara vid dessa.

Seminarieerien för pedagogiskt ansvariga – SPA

Våren 2004 tog Universitetspedagogiskt centrum, UPC, genom Sven B Eriksson och Per-Olof Ågren initiativ till ett kollegium för pedagogiskt ansvariga som vi kallade för ”Seminarieerien för pedagogiskt ansvariga”. Vi arrangerade seminarierna i form av lunchseminarier mellan 11.30 och 13.00 och vi har sedan starten arrangerat cirka tre seminarier per termin. Vid ett tillfälle har seminariet inte arrangerats i samband med en lunch utan som ett ”vanligt” seminarium. Efter en tid kom titeln till serieerien att också få en något förkortat form, SPA, vilket också ledde till att vi fick ett motto för lunchseminarierna: *Huvudsakligen genom sitt klimat utöva en gynnsam inverkan på de pedagogiskt ansvariga.*

Varje seminarium har ett eget tema som ofta de pedagogiskt ansvariga själva har bestämt (se tabell 1). Inför seminariet skickar vi ut en inbjudan, dels i skriftlig form till den ”pedagogiskt ansvariga” på respektive institution, dels via e-brev till samtliga personer som tidigare varit med vid en SPA-lunch.

När den pedagogiskt ansvariga kommer till seminariet har vi placerat honom/henne tillsammans med ett antal andra deltagare, vanligtvis 5-6 personer per bord. Vid borden eftersträvar vi för det mesta en blandning av fakultetstillhörighet och kön. Den första halvtimmen ägnas åt att äta en lunch som UPC bekostar. Under denna tid finns det ingen styrning av samtalsämnena. Timmen mellan 12 och 13 kan i princip sägas vara indelad i tre delar. Den första tredjedelen ägnas åt en inledning till temat, antingen av någon av deltagarna eller av en inbjuden gäst. Under den andra tredjedelen diskuteras temat kring respektive bord av deltagarna. Den avslutande tredjedelen ägnas åt att fånga upp synpunkter och tankar från borden som kan vara av allmänt intresse för deltagarna.

Tabell 1: Teman på genomförda seminarier

2004	2005	2006	2007 (planerade våren 07)
Att leda pedagoger	Att hantera plagiat	Bolognaprocessen I - allmänt	Verktyslådan över olika examinationsformer – hur ser den ut?
Vad innebär det pedagogiska ledarskapet – mot en arbetsbeskrivning?	Studentperspektiv på pedagogiskt ledarskap	Bolognaprocessen II – Hur bestämmer vi betyg?	Att coacha lärare – hur gör man?
Vad bör det pedagogiska utvecklingsarbetet innehålla?	Ledarskapsperspektiv på rollen som pedagogiskt ansvarig	Bolognaprocessen III – Studenters ökade heterogenitet	Hur organiserar vi för pedagogiskt erfarenhetsutbyte på institutionerna?
Att påverka lärare i en viss pedagogisk riktning – hur gör man?	Målrelaterade betyg och formulering av kunskapsmål	Hur fångar och möter vi studentkrav?	
Vilka möjligheter finns för pedagogisk ledning – och hur utnyttjas det?	Konsekvenser av Bolognaprocessen	Hur främjar bildning anställningsbarhet?	
		Kursvärdering ♥ pedagogisk utveckling = sant?	

Varför går du på SPA?

För att få så kvalificerade svar som möjligt på frågan för denna studie – Varför går du på SPA? – formulerade vi kriteriet ”högst deltagande under de år som SPA arrangerats”. Bland alla som någon gång deltagit vid ett SPA uppfyllde 24 personer detta kriterium. Dessa kan ses som SPA:s stamdeltagare. Av dessa kom 12 personer att delta i samtalen kring SPA.

Vi valde att fånga svar på vår fråga genom att tillämpa samma samtalsform som de ordinarie SPA-seminarierna. Vi bjöd in studiens deltagare till en lunch och ett kollegialt samtal kring frågan om varför de deltar i SPA-seminarier. Fyra lunchsamtal arrangerades där två samtal kom att bli könshomogena (det ena enbart kvinnor och det

andra enbart män) och de övriga var könsheterogena. Med SPA:s kollegiala lunchsamtal som modell skapades ett samtalsklimat snarare än en intervjusituation. Vi ställde väldigt få frågor till respondenterna och de som ställdes utgjorde mestadels följdfrågor för att hålla igång samtalet.

Följande avsnitt utgör en redovisning av dessa samtal. Avsnittet inleds med några av deltagarnas övergripande intryck av seminarierna. Sedan följer ett koncentrat av samtalen, indelat i följande svars-kategorier:

1. SPA ger en *social funktion* för studierektorer/pedagogiskt ansvariga som inte återfinns någon annanstans,
2. SPA genererar *nätverk*; kontakter över både institutions- och fakultetsgränser som utnyttjas i olika utsträckning,
3. SPA *utvecklar* den egna, något diffusa *professionen*, genom erfarenhetsutbyte och identitetsförstärkning,
4. SPA fungerar som *inspiratör* vid diskussioner kring pedagogisk utveckling *vid hemmainstitutionen*,
5. *Hur är SPA möjligt?* Vissa förutsättningar och villkor i organiseringen av SPA-seminarier är viktiga att de uppfylls för att ovanstående kvaliteter ska upplevas.

Deltagarnas övergripande intryck är att man alltid har med sig något från SPA, alltid en känsla av näring från dessa seminarier. Det viktiga på SPA är inte att komma fram till något särskilt, utan att få ventilera olika frågor och att få dela med sig av egna arbetsformer och andra erfarenheter. Det är de förutsättningslösa diskussionerna som gör SPA så värdefullt. Informella samtal ger mycket mer än man tror. Deltagarna har svårt att sätta fingret på vad som är betydelsefullt med just informella samtal, men känslan är stark att dessa ger väldigt mycket. Ett skäl till detta är att SPA-deltagarna ofta uppvisar en nyfikenhet och en vilja att utveckla sig.

En övergripande effekt av seminarierna är att deltagarna upplever sig få många olika tips i många olika frågor. Ett exempel som betonats extra var att de SPA-seminarier med temat Bolognaprocessen under 2005 upplevdes särskilt värdefulla för det egna arbetet med Bologna-processen vid institutionerna.

SPA som social funktion

Att SPA fyller en social funktion som deltagarna inte finner någon annanstans framgår tydligt från samtalen i denna studie. Deltagarna betonar att en grupp som studierektorer/pedagogiskt ansvariga är en utsatt grupp, som befinner sig mellan studenter och lärare – och mellan lärare och prefekt. Därför är det, som en deltagare uttryckte sig, en sorts terapi att gå på SPA – att få höra hur andra institutioner har det, hur andra gör, att man inte är ensam om sina problem, att andra är i samma eller liknande sits. Eller som en annan deltagare uttryckte det: *Jag förstod inte vilket stort behov jag hade av SPA, förrän jag gick på mitt första SPA-seminarium.*

Att möta studierektorer från fler fakulteter än den egna är särskilt berikande, betonades under samtalen. Man kan vara mycket mer ärlig när man talar om olika problem med deltagare på SPA, än med kollegor vid den egna institutionen. Det samma gäller vid träffar med studierektorskollegor vid samma fakultet. Deltagarna upplever inte några bindningar när det är fakultetsblandat. Inom fakulteterna kan det finnas konflikter eller bindningar institutioner emellan som hindrar viss typ av samtal.

Det upplevs därför lättare att ta upp problem på SPA-seminarier än på fakultetsträffarna för studierektorer. Ett viktigt skäl till detta är att deltagarna uppger att de känner en stark trygghet med gruppen – en kollegialitet – vilket innebär att man kan prata om problem. Det är också många frågor som diskuteras på SPA som inte kan diskuteras på den egna institutionen därför att det saknas självklara forum att ta upp dessa frågor. På SPA kan man prata om vad som helst utan att någon känner sig hotad.

Som ett resultat av att denna sociala funktion finns, ger SPA-seminarierna också en värdefull möjlighet att lufta olika former av klagomål kring villkoren för grundutbildningen, att ibland få lätta på trycket, att få raljera lite lätt om olika problem, att skoja om all den stress som finns hos studierektorer. Det finns alltid någon annan studierektor på SPA i samma känsloläge som en själv – arg, glad, lättad, förbannad, ledsen eller vilket känsloläge som är aktuellt. Det är värdefullt att känna igen sig själv i andra. Att få spegla sig i andras irritation eller glädje i en viss fråga kan upplevas som renande; ett katharsis.

SPA som nätverksbyggande

Att ett forum för människor som har samma funktion över hela universitetet leder till tankar om nätverksbyggande är ganska självklart. Men hur upplevs nätverksbyggandet? Bland flera olika svar påpekas framför allt att deltagarna i olika avseenden får utökade referensramar av att gå på SPA.

Här får man en inblick i andra ämnens och fakulteters undervisningskultur, vilket kan vara viktigt när fakultetsöverskridande kurser eller program planeras. Även om vissa utbildningsprogram har samarbete över fakultetsgränserna, är det sällsynt att man har möten och träffas över fakultetsgränserna. En deltagare uttryckte detta på följande sätt: *Fakultetsöverskridandet gör också att man kan spegla sig i andra studierektorer, i andra institutionstraditioner, man får perspektiv på sin egen verksamhet, man får syn på sig själv och man inser att man inte själv är normen.* Fakultetsöverskridandet ger också kunskap om Umeå universitet, dess räckvidd och dess olikheter. Dessutom ger det inblick i olikheter på studentnivå; att det finns olika studentkulturer.

SPA breddar kontaktnätet, menar deltagarna. Inom fakulteterna känner studierektorerna vanligtvis varandra, men nu känner man igen fler studierektorer från andra fakulteter. Det är positivt, exempelvis när man känner igen SPA-deltagare i andra sammanhang. Även om vissa deltagare inte så frekvent utnyttjar det kontaktnät som SPA genererar, upplevs det värdefullt att veta att möjligheten till att ta kontakt finns. Att ha fått ett ansikte på ett namn vid en annan institution bidrar till ett informellare förhållningssätt till andra studierektorer/pedagogiskt ansvariga, vilket upplevs värdefullt. *SPA fungerar även som en nätbryggare,* som en deltagare uttryckte det, där kontakter kan förmedlas, inte nödvändigtvis enbart för studierektorsjobbet, utan även för saker man inte visste att man behövde förmedla kontakter kring.

Kontaktnät utnyttjas emellertid relativt olika bland olika deltagare. Vissa använder kontaktnätet mycket vid sidan om seminarierna och tack vare SPA har även nya personer införlivats i det egna kontaktnätet. Dessutom har SPA vid ett par tillfällen bidragit till samarbete mellan olika institutioner, såväl vid olika fakulteter som inom samma fakultet, vid genomförande av kurser och/eller program genom de personliga kontakter som kunnat initieras på SPA. Kontaktnätets betydelse går inte att överskatta för dessa deltagare. Andra deltagare uppger att de

använder kontaktnätet mest inom den egna fakulteten. De upplever dock att det är värdefullt att veta att potential till kontakt finns.

Ett annat forum för studierektorer är de fakultetsvisa träffarna. Dessa fyller emellertid en helt annan funktion än SPA. Fakultetsträffarna är renodlade informationsträffar, där fakultetsledningen informerar om aktuella ärenden. Informationen är oftast enkelriktad, så diskussioner förekommer sällan. Bägge forumen är viktiga, men fyller olika funktioner. Fakultetsträffarna ersätter inte på något sätt SPA, utan dessa forum kompletterar utan att överlappa varandra.

SPA som professionsutveckling

Många studierektorer/pedagogiskt ansvariga upplever sin funktion och roll som relativt diffus och mångfacetterad. Det finns inte någon systematisk ledarskapsutbildning vid universitetet för denna kategori ledare, trots att dessa utövar ett väsentligt ledarskap. Därför upplevs SPA i flera avseenden som ett stöd i utvecklingen av den egna professionen.

Det är självklart varför man går på SPA, menar flera deltagare, eftersom det finns väldigt få forum för erfarenhetsutbyte för studierektorer. För prefekter är denna funktion bättre ordnad. Studierektorer har många komplexa ärenden, varför utbyte av erfarenheter studierektorer emellan är mycket viktigt. En relativt samstämmig bild är att det görs alldeles för lite för studierektorer vid Umeå universitet.

SPA-seminarierna bidrar till att ge studierektorer en sorts position, som tydliggörs genom att man samlas på dessa seminarier. Rollen som studierektor upplevs som mer betydelsefull på detta sätt. Här ges möjlighet att få ett hum om den diffusa och tånjbara rollen som studierektor. SPA-seminarierna ger också kunskap om olika uppgifter som funktionen studierektor omfattar. Många upplever en känsla av otillräcklighet i studierektorsrollen. SPA skapar förutsättningar för att mildra den känslan.

Studierektorsrollen förknippas så mycket med ekonomi, administration och kursbemanning. Risken är stor att uppgiften pedagogiskt ansvar drunknar i dessa uppgifter. SPA upplevs därför som ett stöd för studierektorn i rollen som pedagogiskt ansvarig, som ett stöd för att för sig själv reda ut vad som döljer sig i lådan med beteckningen ”pedagogiskt ansvar”. Som en deltagare uttryckte sig: *Rollen som*

studierektor kan man växa in i efter ett tag, få kompetens för, men pedagogiskt ansvarig, hjälp. Vad förväntas av mig då? Det är inte en roll som studierektorer självklart känner sig trygga i.

Det främsta lärandet för den egna professionsutvecklingen sker när andra på SPA delar med sig av sina misstag. Minst lika viktigt, emellertid, är att man också får bekräftelse på SPA att man gör rätt, att man gör saker bra, även om man är tveksam. En allmän uppfattning bland deltagarna är att de fångar alltid upp något värdefullt på SPA-seminarier för såväl undervisningsarbetet som studierektorsarbetet. Vad som fångas upp beror på vilket tema som diskuteras. Men framför allt stärks deltagarna i rollen som studierektor; man tar sig själv på större allvar som studierektor; känner sig tryggare i sin roll.

SPA som inspiratör vid hemmainstitutionen

SPA har viss betydelse som inspiratör för studierektorer vid vardagsarbetet vid hemmainstitutionen. Olika temadiskussioner på SPA ger olika former av stöd, säkerhet och inspiration att verka som studierektor. Ett skäl, menar flera deltagare, är att det är svårt att hitta samtalspartners för studierektorsfrågor och -problem vid den egna institutionen. Dessutom upplevs att många frågor som diskuteras på SPA inte på samma sätt kan diskuteras på den egna institutionen. På SPA, däremot, kan man prata om vad som helst utan att någon känner sig hotad.

Några deltagare nämner att när de går på SPA har de olika lärare vid den egna institutionen i åtanke när olika teman diskuteras. En idé som man får på SPA kan stödja coachningen av olika lärare. Det kan gälla exempelvis hur undervisningens genomförande kan varieras. SPA ger ibland väldigt tydlig inspiration till förändringar i undervisningsformer eller till och med beträffande kursinnehåll vid hemmainstitutionen. Studierektorer upptäcker med växande erfarenhet att de har ett visst inflytande på grundutbildningen i stort, liksom på utveckling av program och kurser. SPA ger stöd, idéer och inspiration att bättre utöva detta inflytande och upphov till nya idéer som kan tas upp bland lärarna på institutionen.

Ett exempel: Under ett lunchseminarium om hur vi hanterar olika former av studentkrav vid olika institutioner, fick deltagarna inblick i hur andra institutioner hanterar sådana frågor, vilka studentkrav som är rimliga och hur de fångas upp. På så sätt kunde SPA ge stöd till studierektorer att tillsammans med lärarkollegiet vid den egna institutionen

sätta gränser och avgöra vilka studentkrav som är rimliga respektive orimliga. Det ger en känsla av legitimitet vid ärendehantering.

En allmän uppfattning är att studierektorernas chefer – i normalfallet prefekter – inte uppvisar något särskilt intresse för vad studierektorer gör på SPA. De studierektorer som tar upp SPA-deltagande som kompetensutveckling vid utvecklingssamtal får naturligtvis ett gillande från prefekterna. Möjligen, menade några deltagare, skulle SPA-arrangörerna informera prefekterna vid institutionerna om denna verksamhet, så att studierektorsrollen tydliggörs inom institutionen.

Sammanfattningsvis kan vi säga att deltagarna i denna studie vanligtvis känner sig alltid stärkta – eller hjälpta – av diskussioner som förts på SPA. De får en bekräftelse på egna tankar i olika ärenden och de får självförtroende att pröva nya saker vid hemmainstitutionen. De känner också större säkerhet i diskussioner med lärare vid hemmainstitutionen när liknande frågor tidigare har varit uppe till diskussion på SPA.

Hur är SPA möjligt?

En ytterligare anledning till att deltagarna går på SPA är att vissa förutsättningar och villkor för verksamheten uppfylls; SPA möjliggörs genom dessa förutsättningar och villkor. Här hävdas samstämmigt att Universitetspedagogiskt centrum är den perfekta enheten för att arrangera dessa seminarier, eftersom enheten har en fri roll i förhållande till såväl universitetsledning som fakulteterna. Deltagarna upplever att de personer som arrangerar SPA-seminarierna – Sven B Eriksson och P O Ågren – har en god känsla för vilka frågor som är viktiga för studierektorer, tack vare deras tidigare bakgrund i denna funktion. Det är en bidragande orsak till att seminarier upplevs värdefulla.

SPA-seminarierna möjliggörs också genom dessas form. De upplevs som informella, fria, kollegiala bordssamtal kring ett utvalt tema. Som en deltagare uttryckte det: *Det är mer värdefullt med kollegiala samtal runt borden, än med envägsinformation i form av föredrag eller föreläsningar.* En annan av kvaliteterna med SPA:s form är att man slipper engagera sig, slipper leda seminarier – man kan bara delta och få något. Rollen som studierektor innebär ofta att kalla till möten, leda möten, följa upp möten. Allt det slipper man på SPA. Detta betonades särskilt starkt av flera deltagare. *SPA borde förbli oasen i studierektorers tillvaro – absolut inte en stressor,* som en deltagare formulerade sig. På SPA bör man känna att

man får komma som man är, utan särskilda förberedelser – och bara vara.

Några deltagare menade dock att det kan vara bra att deltagare i SPA-kollegiet kan fungera som inledare till seminarier, även om det blir lite merarbete. Om man känner att man har en fråga/problem är det bra att få tillfälle att inleda med det egenupplevda. Det är dock viktigt att inte överutnyttja deltagare, utan inledaren ska vilja göra inledningen frivilligt, utan att känna press. För även om det är en viktig princip att kollegor kan bidra till inledningar på SPA, finns det stor risk att SPA blir ytterligare en stressor om man förväntas bidra med inledningar eller annat innehåll och då riskerar intresset för SPA dala.

Lunchtiden är en förutsättning för att SPA ska fungera. Det går inte att arrangera SPA på annan. Om SPA skulle arrangeras på annan tid under arbetsdagen skulle sannolikt andra saker prioriteras högre. Även om allt fler aktiviteter förläggs till lunchtid, vilket är fritid, på grund av svårigheter att finna tider som passar alla, är det inte bara legitimt utan också nödvändigt att använda lunchtiden till SPA. SPA-luncherna upplevs inte som arbetstid på samma sätt som andra möten, utan som ett utvidgat och givande lunchsamtal kollegor emellan. Ett avslappnat, kravlöst samtal i en behaglig atmosfär. *SPA är så roligt, så trevligt, att det känns absolut inte som en uppoffring, som ibland andra, mer tvingande möten kan kännas*, menar en deltagare. En annan positiv aspekt av seminarieformen kan uttryckas ”först mat – sedan diskussion”. Småpratet under måltiden skapar goda förutsättningar för diskussionen efteråt, genom att man hinner lära känna varandra innan diskussionen.

Vilka seminarieteman som väljs är ett annat villkor, en annan förutsättning för att kvaliteten på SPA-seminarierna upplevs hög. *SPA-teman är sällan dagsaktuella – men ändå ständigt aktuella*, som en deltagare uttryckte det. När det gäller akuta problem och ärenden har man mindre stöd från SPA-seminarier – av det självklara skälet att seminarierna är enbart tre till antalet per termin och att de måste planeras i god tid.

En deltagare väcker frågan om det finns risk för kräftgång, tomgång, det vill säga att teman återkommer på ett sätt så att deltagarna får en känsla av att diskussioner upprepas. Här hänger det på att arrangörerna lyckas variera teman och välja för studierektorer både aktuella och betydelsefulla ämnen. Men även om något tema skulle återkomma så

gör det inget, eftersom SPA är så viktigt, menar en annan deltagare. Risken är väldigt liten att SPA-teman upprepar sig på ett sådant sätt att det blir ointressant att delta. Även om det kommer ett tema som med en annan vinkel har avhandlats tidigare, så är ju personerna vid bordet nya, vilket gör samtalen värdefulla.

Det är dock viktigt att SPA-seminarierna är tematiserade, oavsett teman, vilket andra studierektorsmöten inte är. Deltagarna vill ha en tydlig utgångspunkt för seminarierna. Teman har alltid varit aktuella och breda. Temans kvalitet förutsätter att arrangörerna är vaksamma på vad som händer inom grundutbildningen, vilka frågor som är aktuella, liksom att upptäcka frågor som är framåtsyftande. *Arrangörerna blir som ett slags omvärldsbevakare för studierektorer*, som en deltagare uttryckte sig. Det spelar ingen roll att så kallade eviga teman – exempelvis examination och kursutvärdering – återkommer med olika perspektiv. Tvärtom, de är precis lika viktiga som de mer dagsaktuella temana. Även om teman är viktiga, avviker ibland bordssamtalen från seminariets tema, vilket ibland gör att bordssamtalen upplevs än mer intressanta – ofta är det då det oväntade och intressanta dyker upp.

Därför går vi på SPA

Titeln på denna skrift är ”Den stärkande SPA-lunchen” och det kan, när vi nu sammanfattar vår studie, vara befogat att ha måltiden som metafor när vi sammanfattar svaren på frågan ”Varför går du på SPA?”.

En måltid är många gånger en viktig social aktivitet. Vi umgås över en bit mat och lära känna varandra utan större krav på ”att vara någon” trots att vi är speciellt inbjudna till måltiden. Vi träffar personer som vi känner sedan tidigare och kan fördjupa våra relationer med dem men där kan också finnas personer som vi träffar för första gången. Personer som kommer från helt andra kulturer och som bär med sig erfarenheter och kunskaper som är nya för oss. Härigenom kan vi komma att se på oss själva och vår egen situation på ett nytt sätt och därmed upptäcka saker som vi inte sett tidigare. Vi kan också ta med oss inspiration och kunskaper till vår hemmapis.

Genom att vi vid måltiden träffar andra som är i en likartad situation som vi själva men som inte finns i vår direkta dagliga närhet kan vi ta upp och diskutera frågor som vi kanske inte skulle vilja eller våga ta upp på hemmaplan. Vi får andra att identifiera oss med och som vi kan

spegla oss i. Genom dem kan vi få en bättre förståelse för oss själva och den roll vi har. Vi får också därigenom en större möjlighet att utvecklas i vår roll.

Till denna måltid kan vi komma relativt förutsättningslöst och vi behöver inte vara med och laga maten. Vi kan ha uttryckt en önskan om vad menyn ska innehålla och, om vi vill, vi kan också ha fått vara med och styra en del av tillagningen men för det mesta är det andra som har haft ansvaret för denna del av måltiden. Måltiden blir därmed en avkopplande stund och vi kan få känna en liten spännande förväntan på de rätter som ska serveras. Vi vet inte vad det blir men vår erfarenhet säger oss att det blir något som kommer att stärka oss.

De maträtter som vi får ta del av vid måltiden kan många gånger vara sådana som vi har ätit av tidigare. Det gör dock ingenting för bra tillagad husmanskost kan man äta flera gånger utan att den känns trist och upprepande. Små variationer i kryddning eller en och annan tillförd ny ingrediens gör att rätten känns litet annorlunda mot förra gången vi åt den. Med jämna mellanrum dyker det dock upp rätter som vi aldrig eller i alla fall mycket sällan har provat på. I det sammanhang vi befinner oss känns detta enbart stimulerande och vi hugger villigt in även på denna typ av rätter. Härigenom utvecklar vi smaken såväl genom att vi förfinar den som att vi blir mer tillåtande.

Även om det ibland kan hända att vi går ifrån måltiden med en känsla av att maten inte var det bästa vi ätit går vi aldrig hungriga från bordet. Måltiden har varit stärkande, inte minst beroende på bordssällskapet. De personer som har tillagat maten och hjälpt till med serveringen har varit kunniga och lyhörda för våra önskemål och det mesta talar för att vi kommer att återvända när nästa måltidsinbjudan kommer.

